

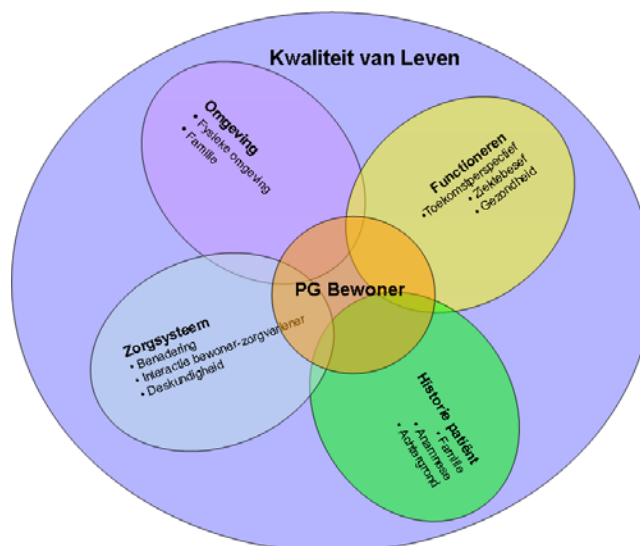
LEIDS UNIVERSITAIR MEDISCH CENTRUM

Jaarverslag 2014

Onderzoek Kwaliteit van Leven bij dementie

Ouderengeneeskunde

Public Health en Eerstelijngeneeskunde (PHEG)

Inleiding

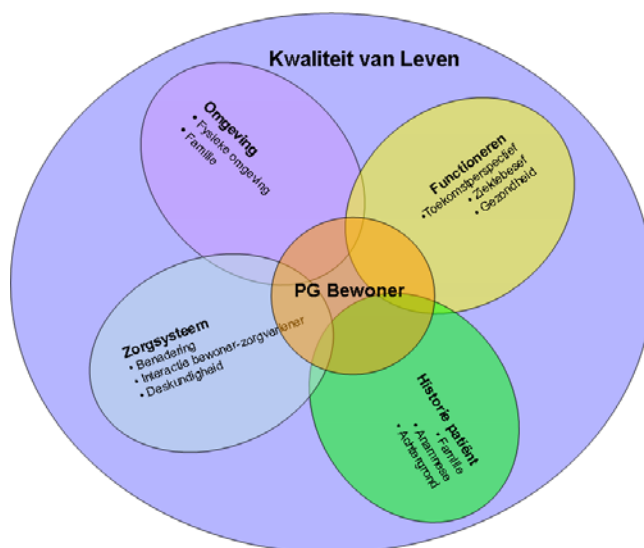
Inbedding in Geriatrics in primary care

De doelstelling en focus van de onderzoekslijn Geriatrics in Primary care van de afdeling Public Health en Eerstelijngeneeskunde (PHEG) van het LUMC is *de (organisatie van) medische zorg voor alle ouderen buiten de muren van het ziekenhuis te verbeteren, door wetenschappelijke kennis en evidence op te bouwen. Het verbeteren van de kwaliteit van leven, en het behoud van zelfredzaamheid van ouderen is het startpunt van ons onderzoek, met het perspectief van de ouderen zelf als gids. Bij het bewaren van functionele zelfstandigheid, is het van belang dat tijdelijke verstoringen van de balans zelfstandig/onzelfstandig worden gerepareerd.* Daarbij staat dus ook het verbeteren en behoud van kwaliteit van leven centraal.

Uitgangspunten en doelstellingen van het onderzoek naar kwaliteit van leven bij dementie

Kwaliteit van leven, is een multi-dimensioneel begrip. Om te komen tot praktisch toepasbare interventies die kwaliteit van leven kunnen handhaven of verbeteren, is het belangrijk aan te sluiten bij het zorg-leefplan model van Actiz. Na literatuur onderzoek en praktijkexpert-bijeenkomsten, is gekozen voor een model waarbij 4 domeinen zijn benoemd die de kwaliteit van leven kunnen beïnvloeden:

- Functioneren van de persoon
- Historie van de persoon
- Omgeving van de persoon
- Zorgsysteem van de persoon

Figuur 1: Model Kwaliteit van Leven bij dementie

Doelstellingen:

- Het onderzoek levert een bijdrage aan de kennis van determinanten van de kwaliteit van leven bij mensen met dementie, met een focus op gezondheids-gerelateerde kwaliteit van leven.
- Het onderzoek richt zich op het vinden van in de praktijk toepasbare handvatten om de kwaliteit van leven te verbeteren, maar ook op factoren die het lijden kunnen versterken te bestrijden. Hierbij gaat het nadrukkelijk om lichamelijke problemen zoals pijn, maar ook gedragsproblemen, moeheid, apathie en depressie.
- Het onderzoek richt zich mede op zelfstandig functioneren, determinanten hiervan, en mogelijkheden om dit functioneren te optimaliseren.
- Daarnaast is het onderzoek gericht op palliatieve aspecten van terminale, maar ook pre-terminale mensen met dementie.

Om tot een optimaal resultaat te komen, streven wij ernaar de zorgpraktijk, het onderzoek en onderwijs/nascholing waar mogelijk te integreren.

Onze onderzoeksvragen worden geïnspireerd door vragen uit de praktijk, waarbij de ervaringen van professionals uit het Universitair Netwerk voor de Care Sector Zuid-Holland, en van onze AIOS (artsen in opleiding tot Specialist Ouderengeneeskunde) als belangrijkste inspiratiebron dienen, naast de ervaringen van ouderen zelf (via onder andere het Ouderenberaad).

A- Publicaties & promoties 2014

Internationale wetenschappelijke publicaties

1 - Klapwijk MS, Caljouw MAA, van Soest-Poortvliet MC, van der Steen JT, Achterberg WP. Symptoms and treatment when death is expected in dementia patients in long-term care facilities. *BMC Geriatrics*, 2014;14:99.

2- Caljouw MAA, van den Hout WB, Putter H, Achterberg WP, Cools HJM. Gussekloo J. Response to David Nace & Paul Drinka. *JAGS*, 2014;62:1617-1618.

3- Caljouw MAA, Cools HJM, Gussekloo J. Natural course of care dependency in residents of long-term care facilities: Prospective follow-up study. *BMC Geriatrics*, 2014,14:67
doi:10.1186/1471-2318-14-67

4- Van den Hout WB, Caljouw MAA, Putter H, Cools HJM. Gussekloo J. Costs-effectiveness of cranberry capsule to prevent urinary tract infections in long-term care facilities: economic evaluation with a randomized controlled trial. *JAGS*, 2014;62:111-116.

5- Caljouw MAA, van den Hout WB, Putter H, Achterberg WP, Cools HJM. Gussekloo J. Effectiveness of cranberry capsules to prevent urinary tract infections in vulnerable older persons. A double-blind randomized placebo-controlled multi-center trial in long-term care facilities. *JAGS*, 2014;62:103-110.

6- Groeneweg-Koolhoven I, de Waal MWM, van der Weele GM, Gussekloo J, van der Mast RC. Quality of Life in Community-Dwelling Older Persons with Apathy. *Am J Geriatr Psychiatry*, 2014;22:186-194.

7- de Waal MWM, den Elzen WPJ, Achterberg WP, Gussekloo J, Blom JW. A Postal Screener for Pain and Need for Treatment in Older Persons in Primary Care. *JAGS*, 2014;62: 1832-1837.

8- Corbett A, Husebo BS, Achterberg WP, Aarsland D, Erdal A, Flo E. The importance of pain management in older people with dementia. *Br Med Bull* 2014;111:139-148.

9- van der Maaden T, van der Steen JT, de Vet HC, Achterberg WP, Boersma F, Schols JM, van Berkel JF, Mehr DR, Arcand M, Hoepelman AI, Koopmans RT, Hertogh CM. Development of a practice guideline for optimal symptom relief for patients with pneumonia and dementia in nursing homes using a Delphi study. *Int J Geriatr Psychiatry*, 2014;doi: 10.1002/gps.4167

10- Kromhout MA, Jongerling J, Achterberg WP. Relation between caffeine and behavioral symptoms in elderly patients with dementia: an observational study. *J Nutr Health Aging*, 2014;18:407-410.

11- Corbett A, Achterberg W, Husebø B, Lobbezoo F, de Vet H, Kunz M, Strand L, Constantinou M, Tudose C, Kappesser J, de Waal M, Lautenbacher S. An international road map to improve pain assessment in people with impaired cognition: the development of the Pain Assessment in Impaired Cognition (PAIC) meta-tool. *BMC Neurology*, 2014;14:229
doi:10.1186/s12883-014-0229-5

Overige publicaties

--

Gepubliceerde abstracts

--

Promoties/proefschriften

--

B- Staf

promovendi/senioren

- *Trekkers*: Wilco Achterberg, Jacobijn Gussekloo

- *Senioren*: Monique Caljouw, Margot de Waal

- *Promovendi* (onderwerp, geplande promotiedatum):

Marjoleine Pieper (STA OP studie, 2015, Topaz)

Maartje Klapwijk (Kwaliteit van leven bij dementie, 2017, Marente)

Annelore van Dalen (Pijn en gedrag, 2017)

Charlotte Griffioen (Opioïd gebruik bij dementie, 2017)

- *Overige onderzoekers*

Carolien de Vries (Pijn bij afasie, Topaz)

C- Aanvullende financiële ondersteuning 2014

- Marente (Maartje Klapwijk, 4 jaar 0,22 FTE)
- EU STSM Grant (Charlotte Griffioen)
- Topaz onderzoeksbeurs (Carolien de Vries)

D-Presentaties 2014

Internationaal:

21-3: Pain in dementia: EU-COST springschool (Amsterdam)

14-5: Nursing home medicine (Bergen, Noorwegen)

10-12: Palliative care in dementia (NCPC, London UK)

Nationaal:

5-9: Pijn bij dementie (Gerion, Amsterdam)

24-9: Dementie daagt ons uit (dementieweek, Appingedam)

13-11: Pijn bij dementie (Boerhaave, Leiden)

Werkgroepen/overig

Wilco Achterberg:

- Vice voorzitter EU- COST action pain in impaired cognition

Margot de Waal:

- Vice president EU-COST action Working group 3: Clinical studies
- EU-COST action Task force clinical reliability study

E- Plannen 2015

Geplande publicaties:

- Patient characteristics associated with quality of life in moderate to very severe dementia in long-term care facilities (Klapwijk)
- Concurrence of pain, behaviour and physical function in dementia (van Dalen)
- Longitudinal relations between pain and daily functioning (van Dalen)
- The effects of STA OP on challenging behaviour (Pieper)
- The effects of STA OP on pain (Pieper)
- The use of opioids in dementia (Griffioen)
- Characteristics of opioid use in dementia (Griffioen)
- Knowledge and attitudes of elderly care physicians regarding opioid use (Griffioen/Willems)
- The reliability of the PAIC for measuring pain in dementia (de Waal)
- Pain in aphasia (de Vries)

Geplande promoties:

Monique Caljouw: Prevention of clinical urinary tract infections in vulnerable very old persons. Leiden, 10 februari 2015

Acquisitie gepland:

- PAIN-RED: pain in dementia, EU: ITN/Horizon 2020
- Pijnbehandeling en het effect daarvan voor de kwaliteit van leven bij mensen met dementie (ZonMw/SBOH)
- Beslissing activiteiten op maat voor mensen met dementie (nog nader te bepalen)

Samenwerking:

- UNC-ZH Klankbordgroep Kwaliteit van Leven
- EU-COST action pain in impaired cognition
- Bergen University, Norway

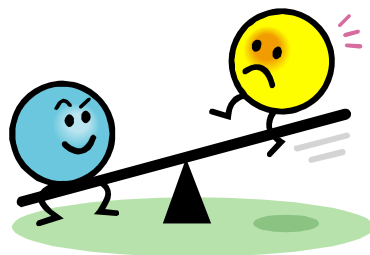
LEIDS UNIVERSITAIR MEDISCH CENTRUM

Jaarverslag 2014

Onderzoek Geriatrische Revalidatie

Ouderengeneeskunde

Public Health en Eerstelijngeneeskunde (PHEG)

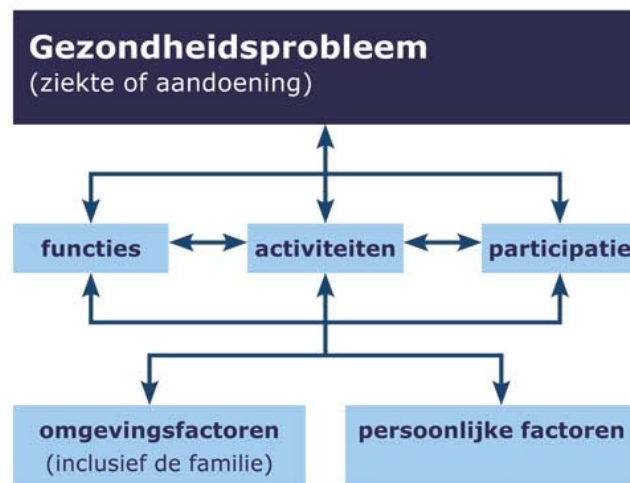
Inleiding

Inbedding in Geriatrics in primary care

De doelstelling en focus van de onderzoekslijn Geriatrics in Primary care van de afdeling Public Health en Eerstelijngeneeskunde (PHEG) van het LUMC is *de (organisatie van) medische zorg voor alle ouderen buiten de muren van het ziekenhuis te verbeteren, door wetenschappelijke kennis en evidence op te bouwen. Het verbeteren van de kwaliteit van leven, en het behoud van zelfredzaamheid van ouderen is het startpunt van ons onderzoek, met het perspectief van de ouderen zelf als gids. Bij het bewaren van functionele zelfstandigheid, is het van belang dat tijdelijke verstoringen van de balans zelfstandig/onzelfstandig worden gerepareerd. Daarbij staat dus ook het herstel van functioneren centraal. Het onderzoek heeft als uitgangspunt: "Streven naar de hoogst mogelijke vorm van functioneren/participatie na tijdelijk verminderd functioneren van kwetsbare ouderen in alle settings door een doelmatig herstelprogramma."*

Het onderzoek vindt plaats tegen de achtergrond van het ICF model dat leidend is voor onze onderzoeksvragen/richtingen.

ICF-model

Integratie praktijk/onderzoek/onderwijs

Onze onderzoeksvragen worden geïnspireerd door vragen uit de praktijk, waarbij de ervaringen van professionals uit het Universitair Netwerk voor de Care Sector Zuid-Holland, en van onze AIOS (artsen in opleiding tot Specialist Ouderengeneeskunde) als belangrijkste inspiratiebron dienen, naast de ervaringen van ouderen zelf (via onder andere het Ouderenberaad).

A- Publicaties & promoties 2014

Internationale wetenschappelijke publicaties

- 1- Visschedijk JHM, Caljouw MAA, van Balen R, Hertogh CMPM, Achterberg WP. Fear of falling after hip fracture in vulnerable older persons rehabilitating in a skilled nursing facility. *J Rehabil Med*, 2014;46:258-263; doi: 10.2340/16501977-1264.
- 2- van Dam van Isselt EF, Monica Spruit M, Groenewegen-Sipkema, KH, Chavannes NH, Achterberg WP. Geriatric rehabilitation for patients with advanced chronic obstructive pulmonary disease: A naturalistic prospective cohort study on feasibility and course of health status. *Chronic Respiratory Disease*, 2014;11:111-119.
- 3- van Dam van Isselt EF, Spruit M, Groenewegen-Sipkema KH, Chavannes NH, Achterberg WP. Health status measured by the Clinical COPD Questionnaire (CCQ) improves following post-acute pulmonary rehabilitation in patients with advanced COPD: a prospective observational study. *npj Primary Care Respiratory Medicine* (2014) 24, Article number: 14007; doi:10.1038/npjpcrm.2014.7
- 4- van Dam van Isselt EF, Groenewegen-Sipkema KH, Spruit-van Eijk M, Chavannes NH, de Waal MWM, Janssen DJA, Achterberg WP. Pain in patients with COPD: a systematic review and meta-analysis. *BMJ Open* 2014;4:e005898.doi:10.1136/bmjopen-2014-005898.
- 5- Buijck BI, Zuidema SU, Spruit-van Eijk M, Bor H, Gerritsen DL, Raymond T.C.M. Koopmans RTCM Determinants of geriatric patients' quality of life after stroke rehabilitation. *Aging & Mental Health*, DOI: 10.1080/13607863.2014.899969 <http://dx.doi.org/10.1080/13607863.2014.899969>
- 6- Wissinka KS, Spruit-van Eijk M, Buijck BI, Koopmans RTCM, Zuidema SU. CVA-revalidatie in het verpleeghuis: therapie-intensiteit van en motivatie voor fysiotherapie. *Tijdschr Gerontol Geriatr* 2014;45.

Overige publicaties

- 7- Achterberg W, Holstege M, Caljouw M, Gussekloo J. Revalidatie centreren of zo dicht mogelijk bij huis? Definities van volume en concentratie. *Tijdschrift voor Ouderengeneeskunde*, no 4, augustus 2014. <http://www.verensotijdschrift.nl/om2014/201408/wetenschap/revalidatie-centreren-of-zo-dicht-mogelijk-bij-huis/>
- 8- Van Eijk M, Achterberg WP. Rehabilitation in niederländischen Pflegeeinrichtungen. *Recht & Praxis*. Heft4/2014:46-49.

Gepubliceerde abstracts:

- 9- Caljouw MAA, Bakkers E, Holstege MS, van Balen R, Achterberg WP. Structured scoring of supporting nursing tasks in post-acute care to enhance early supported discharge in geriatric rehabilitation. The BACK-HOME study. *European Geriatric Medicine*, 2014,5,S176.

Promoties/proefschriften:

--

B- Staf

promovendi/senioren

- *Trekkers*: Jacobijn Gussekloo, Wilco Achterberg
- *Senioren*: Monique Caljouw, Monica van Eijk, Romke van Balen, Niels Chavannes
- *Promovendi* (onderwerp, geplande promotiedatum):
  - Jan Visschedijk (valangst bij heupfractuur, 2015)
  - Leonoor van Dam van Isselt (COPD geriatrisch revalidatie, 2016)
  - Marije Holstege (succes GRZ, SINGER, 2016)
  - Anouk Kabboord (comorbidity in GR, 2019, Laurens)

- *Overige onderzoekers*

- Eduard Bakkers (Back-Home, Pieter van Foreest)
- Eva Willems (physical activity and fear of falling)
- AIOS groepen 2012: functional prognosis in GR
- AIOS groepen 2013: physical frailty in GR

C- Aanvullende financiële ondersteuning 2014

- Laurens: AIOTO traject: 175.000 euro
- Zorginstellingen Pieter van Foreest/UNC-ZH: Back-Home
- Achmea :onderzoek COPD geriatrische revalidatie: 98.000 euro
- ZONMW: FIT HIP (AIOTO): 247.000 euro

D-Presentaties 2014

Internationaal:

19-9 : Challenges in European geriatric rehabilitation (EUGMS, Rotterdam)

Nationaal:

Wilco Achterberg/Monica van Eijk:

30-1: Herstel Thuis (Boerhaave, Leiden)

13-2: Amputatie bij ouderen (symposium, geriatriedagen, Den Bosch)

13-5 en 7-10: Geriatrische revalidatie (Leids Congresbureau, Ede)

13-6: De oudere amputatie patiënt (Utrecht, Fysiocongres)

12-6: Geriatrische revalidatie (Solis symposium, Deventer)

3-11 en 11-11: Verenso regio Geriatrische revalidatie (Rotterdam, Den Haag)

19-11: Geriatrische revalidatie (Lelie zorggroep symposium, Rotterdam)

12-12: Workshop Meetplan GRZ (LUMC, Leiden)

Werkgroepen/overig

Romke van Balen:

- Werkgroep prestatie-indicatoren (Verenso)
- Werkgroep aanspraak GRZ (NVKG)
- Werkgroep geriatrische revalidatie (Verenso)

Wilco Achterberg:

- Begeleidingsgroep SCORE onderzoek

Monica van Eijk:

- Lid werkgroep Richtlijnherziening CVA (Verenso)
- Werkgroep herziening DBC structuur (DBC onderhoud)

E- Plannen 2015

Geplande publicaties:

- Physical activity and Fear of Falling (FoF) in hip fracture patients (Willems)
- Reliability and validity FES-i in hip fracture (Visschedijk)
- Stroke in 70+ (Dutrieux en van Eijk)
- Effects of the Back-Home study (Holstege/ Bakkers)
- Fear of falling after geriatric rehabilitation Back-Home (Visschedijk)
- SINGER: effects on process measures (Holstege)
- SINGER: effects on patient outcomes (Holstege)
- Review impact comorbidity on functional prognosis (Kabboord)
- Effect of polypharmacy in geriatric stroke rehabilitation (van Leeuwen)

Geplande promoties:

Jan Visschedijk

Acquisitie gepland:

- Zorg en zekerheid: functioneren van CVA patiënten die niet intramuraal revalideren

Samenwerking:

Consortium Geriatrische Revalidatie: MUMC, VUmc

SCORE: stroke cohort outcome rehabilitation. Revalidatiegeneeskunde LUMC/RRC/Sophia

Restore4stroke: UMCU etc.

Roesingh (Robar)

Erasmus/UMCG: amputaties

RSS: stroke revalidatie